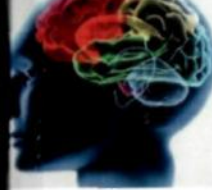

Екзистенційні та комунікативні питання управління

Матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції
(Суми, 23-25 січня 2014 року)
Частина 1

УДК 338.24:1(06)
ББК 65.050.9(4Укр)2я43
Е45

Рецензенти:

- С. В. Мишенін* – доктор економічних наук, професор Сумського національного аграрного університету;
С. М. Ілляшенко – доктор економічних наук, професор Сумського державного університету;
В. Г. Воронкова – доктор філософських наук, професор Запорізької державної інженерної академії;
К. Найдер-Стефаняк – доктор філософських наук, професор Вищої школи сільського господарства (Польща, Варшава).

*Рекомендовано вченою радою Сумського державного університету
(протокол № 5 від 12 грудня 2013 р.)*

Е45 **Екзистенційні та комунікативні питання управління : матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції, м. Суми, 23–25 січня 2014 р.** – Суми : Сумський державний університет, 2014. – Ч.1. – 158 с.

До матеріалів увійшли тези та доповіді, в яких висвітлені економічні, соціально-політичні, філософські, масмедійні та історико-культурні аспекти управління і комунікації. Доповіді і тези містять результати актуальних наукових досліджень із теоретичних, методичних та методологічних проблем розвитку управління складними соціально-економічними системами. Матеріали можуть стати в пригоді студентам, аспірантам, науковцям та всім тим, хто цікавиться проблемами, існуючими в системі економіко-управлінських взаємовідносин, та останніми науковими розробками, спрямованими на їх гармонізацію.

УДК 338.24:1(06)
ББК 65.050.9(4Укр)2я43

СТАЛІЙ РОЗВИТОК: ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ТА РІЗНОМАНІТНІСТЬ ПІДХОДІВ

І.В. Книш, к. ф.н., доц.

Сумський національний аграрний університет, м. Суми, Україна.

Наприкінці ХХ ст. настає період формування та становлення постнекласичного етапу розвитку екологічного знання. Екологічне знання має синтетичний характер, поєднуючи природничу і гуманітарну сфери осмислення світу. В цей період взаємодія між людиною та природою не обмежується їх співвідношенням, а значно розширюється, що відображається у змісті поняття "ставлення суспільства до природи", "відношення людини до природи" та "ставлення світу до людини".

Перегляд застарілої ідеології ставлення до природи передбачає велику роботу з перебудови мислення людей, тобто з його екологізації. Мислення має стати екологічним, однак це є і певна екологічна, а також загальнонаукова та світоглядна проблема.

С. Франк визначив "самовдосконалення як спасіння світу" [4, 126]. Саме такий підхід привертає увагу до соціокультурних факторів, до більш адекватних сучасних універсальних систем моралі, які будуть сприяти гармонізації поведінки і діяльності людини.

Саме такий культурознавчий підхід був запропонований на конференції по навколишньому середовищу і розвитку в Ріо-де-Жанейро (червень 1992 р.). На конференції була прийнята концепція сталого розвитку, яку ми розглянемо.

У літературі запропоновано декілька тлумачень визначення сталого стану ((CC) – sustainability – S), сталого розвитку ((CP) – sustainable development – SD), або схожих за змістом понять – екорозвиток, рівноважне користування. Існуючі позиції пропонуємо поділити їх за такими підходами відповідно до визначення: біосферний, утилітарно-біосферний, історичний, політичний, утилітарний, економічний, етичний та ін. Розглянемо ці підходи.

Біосферний підхід.

З. Констанза (Constanza, 1991) тлумачить sustainability (S) як процес або стан, який підтримується наскільки завгодно довго;

В. Горшков, К. Кондратьєв, К. Лосєв (Винокурова та ін., 1998) тлумачить **сталий стан** (CC) як процес поліпшення життя людей в умовах сталості біосфери, тобто в умовах, коли господарська діяльність не породжує перевищення припустимого порога збурювання біосфери або коли зберігається обсяг природного середовища, здатний забезпечити стійкість біосфери з включенням у неї господарської діяльності людини;

Академік М. Мойсєєв розглядає принцип sustainable development як розвиток поняття sustainability. Діяльність щодо реалізації цього принципу набуде загальнопланетарного характеру, і людство зробить перший крок у пошуку ефективного ноосферогенезису, тобто на шляху до вступу в епоху ноосфери і забезпечення свого майбутнього [1, 29]. М. Мойсєєв зазначає, що термін sustainable development неважко перекладається як "сталий розвиток" і наполягає на його ідентичності до терміну "коволоція людини та біосфери". "Тому я [М. Мойсєєв] буду вважати розробку sustainable development певним кроком до епохи ноосфери, тобто кроком на шляху ноосферогенезису" [1, 5].

Академік А. Урсул розглядає **сталий розвиток** (CP) як "виживання та безупинний розвиток цивілізації та держави в умовах збереження навколишнього природного середовища, і перш за все, біосфери" [Цит. за: 2, 21–22];

П. Олдак (1983) стверджує, що **рівноважне природокористування** настає, коли суспільство контролює всі сторони свого розвитку, намагаючись, щоб сукупне антропогенне навантаження на середовище не перевищувало *самовідновлюваного потенціалу* природних систем.

Утилітарно-біосферний підхід.

Міжнародний інститут стійкого розвитку (Канада) розуміє під **сталім розвитком** (CP) "об'єднання єдиного навколишнього середовища, економічної ефективності та благоустрою народів";

Міжнародний союз охорони природи ІОНЕП, Світовий фонд дикої природи (А. Карінцева, 1997) тлумачать sustainability (S) як процес використання організму, екосистеми або іншого відтворення ресурсу на рівні його здатності до самовідновлення і відтворення.

Історичний підхід.

Американський соціолог М. Бел вважає, що sustainability (S) як **збалансованість (сталість)** (CC) – це спосіб визначення взаємодії

та міри взаємозалежності між теперішніми та наступними поколіннями [5, 277–280];

Ріо – конференція – 1992 (Hunter, 1994, Програма 1993) визначають **сталій розвиток** (СР) як такий розвиток, який задовольняє потреби теперішнього часу, але не ставить під загрозу спроможність майбутніх поколінь задовольняти власні потреби.

Політичний підхід:

Російський академік В. Костюк під концепцією сталого розвитку (СР) розуміє досягнення розумної збалансованості соціально-економічного розвитку людства та збереження навколишнього середовища, різке скорочення економічного диспаритету між розвинутими країнами та країнами, які розвиваються, шляхом як технологічного процесу, так і раціоналізації споживання.

Утилітарний підхід.

А. Янссон (Jansson, 1992) тлумачить sustainability (S) як процес підтримання загального природного капіталу на одному рівні незалежно від споживання.

Економічний підхід:

М. Стронг (1972) (Акімова та ін., 1998) розуміє **екорозвиток** як екологічно орієнтований соціально-економічний розвиток, при якому зростання добробуту людей не супроводжується погіршенням середовища і деградацією природних систем.

Соціально-біосферний підхід:

А. Печчеї під “суспільством, яке досягло стану сталого розвитку” розумів “таке суспільство, яке у відповідь на зміну внутрішніх та зовнішніх умов у змозі встановити нову, відповідно до цих змін рівновагу як всередині себе, так і у межах усього середовища свого перебування... І зараз люди починають все глибше усвідомлювати, що один із головних нових обов'язків людства як раз у тому і полягає, щоб підтримувати стан надійної, стійкої рівноваги як усередині глобальної людської системи, так і в її взаєминах з екосистемами” [3, 221–222].

Етичний підхід:

Рада Землі (Сан – Хосе, Коста – Рика), вважає, що “сталість – проста концепція: жити правдиво у межах наших екологічних можливостей”.

Таким чином, ми бачимо, що існує дуже багато визначень терміну “сталій розвиток”. Зазначені підходи ми виокремили за

принципом належності до визначення. Біосферний підхід розглядає сталій розвиток як процес сталості біосфери, коли антропогенне навантаження на природне середовище (людська діяльність) не перевищує рівня самовідновлення природи. Утилітарно-біосферний – розуміє під сталим розвитком процес використання природи на рівні здатності її до самовідновлення та відтворення. Історичний підхід визначає сталій розвиток як міру взаємодії між теперішніми та наступними поколіннями, як здатність задовольняти свої потреби. Політичний підхід пропонує досягнення розумної збалансованості соціально-економічного розвитку політичними методами. Утилітарний підхід під сталим розвитком розуміє підтримку природного капіталу на постійному рівні, незалежно від його споживання. Економічний підхід пропонує використовувати концепцію сталого розвитку для підвищення стану добробуту людей, не погіршуючи задля цього природного середовища. Соціально-біосферний підхід передбачає підтримку рівновати всередині самої глобальної людської системи і у взаєминах з екосистемами. Етичний підхід розглядає сталій розвиток як прагнення людини жити правдиво в межах наших екологічних можливостей.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Моисеев Н. Н. Ещё раз о проблеме коэволюции / Н. Н. Моисеев // Вопросы философии. – 1998. – № 8. – С. 26–32.
2. Оленев В. В., Федотов А. П. Глобалистика на пороге XXI века / В. В. Оленев // Вопросы философии. – 2003. – № 4. – С. 18–31.
3. Печчеи А. Человеческие качества / А. Печчеи. – М.: Прогресс, 1980. – 302 с.
4. Фрэнк С. Культура и религия / С. Фрэнк // Философские науки. – 1992. – № 7. – С. 14–23.
5. Bell M. An Invitation to Environmental Sociology / M. Bell. – London: New Delhi, 1998. – 342 p.

ЗМІСТ

<i>В.Н. Вандышева.</i> ЭКЗИСТЕНЦИАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ	3
<i>Iwona Blaszczak.</i> COACHING AND MENTORING AS ONE OF THE MOST EFFECTIVE INSTRUMENTS MOTIVATING EMPLOYEES TO DEVELOP THEIR PROFESSIONAL COMPETENCES – ILLUSTRATED BY A DESCRIPTION OF THE ACADEMY OF CORPORATE MENTORING'S WORK	7
<i>K. Najder-Stefaniak.</i> ENCOUNTER IN A MULTICULTURAL WORLD	18
<i>K. Najder-Stefaniak.</i> ETHICAL DIMENSION OF MANAGEMENT OF HUMAN ACTIVITY AND OF HUMAN WORK RESULTS	20
<i>Е.В. Бильченко.</i> КУЛЬТУРОЛОГИЯ КАК ФИЛОСОФСКАЯ МОДЕЛЬ ИДЕНТИФИКАЦИИ В КОНТЕКСТЕ СОВРЕМЕННЫХ СОЦИОКУЛЬТУРНЫХ ПРОЦЕССОВ	30
<i>Н.И. Гаарилов, Д.Г. Зырин.</i> УПРАВЛЕНИЕ КАК ФОРМА ПРОЯВЛЕНИЯ ВЛАСТИ	34
<i>Л.М. Газюк.</i> ВІРА ЯК ЕКЗИСТЕНЦІЙНА СКЛАДОВА САМОУПРАВЛІННЯ ОСОБИСТОСТІ	38
<i>Л.В. Гнатюк.</i> РАЗВИТИЕ СИСТЕМ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА И ПРОБЛЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ	42
<i>І.Я. Гришин.</i> ЕКЗИСТЕНЦІЇ, ЦІННІСНІ І КОМУНІКАТИВНІ ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ ПЛАНЕТАРНОЮ МІСІСІЮ УКРАЇНИ	46
<i>С.О. Завстний, О.С. Попомарьов.</i> КОМУНІКАТИВНІ АСПЕКТИ ФІЛОСОФІЇ УПРАВЛІННЯ	49
<i>А.Є. Задученя.</i> ПРОБЛЕМА ІНТЕРСУБ'ЕКТИВНОСТІ У ФЕНОМЕНОЛОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ	53
<i>В.Ю. Ковальчук.</i> ФІЛОСОФСЬКО-ДИДАКТИЧНІ АСПЕКТИ СПІЛКУВАННЯ	56
<i>І.Б. Остащук.</i> САКРАЛЬНИЙ СИМВОЛІЗМ В ЕКЗИСТЕНЦІЙНОМУ ВИМІРІ ЛЮДСЬКОГО БУТТЯ	59
<i>Г.Д. Папков.</i> ТАНАТОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ В АСКЕТИЧЕСКОМ СПОСОБЕ УПРАВЛЕНИЯ (НА МАТЕРИАЛАХ ПРАВОСЛАВНОЙ МЫСЛИ)	64
<i>Е.В. Пылипенко.</i> ДУХОВНОЕ ПРОИЗВОДСТВО И ЕГО РОЛЬ В ФОРМИРОВАНИИ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО УКЛАДА	68
<i>Т.В. Цимбаг.</i> УПРАВЛІННЯ МІГРАЦІЙНИМИ ПОТОКАМИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ	73
<i>В.Е. Шедяков.</i> ЦЕННОСТНО-СМЫСЛОВЫЕ КОМПЛЕКСЫ В ОСУЩЕСТВЛЕНИИ СТРАТЕГИЧЕСКОГО УПРАВЛЕНИЯ НА ОСНОВЕ МЯГКОЙ СИЛЫ	77
<i>С.А. Юшин.</i> РЕЛИГИОЗНО-ФИЛОСОФСКИЙ ДИСКУРС ПРЕДСТАВЛЕНИЙ О ВЛАСТИ И ПОДЧИНЕНИИ	80
<i>С.Л. Яблочникова, І.О. Яблочникова.</i> АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ СИСТЕМАМИ	84

<i>О.В. Кубрак.</i> ЕТАПИ РОЗВИТКУ УПРАВЛІНСЬКОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ДУМКИ	86
<i>М.В. Бейлин.</i> ДИЛЕММА «ОПАСНОСТЬ-БЕЗОПАСНОСТЬ» В СОВРЕМЕННОМ ВЫСОКОТЕХНОЛОГИЧНОМ ОБЩЕСТВЕ	91
<i>Ю.Г. Борейко.</i> МОВА РЕЛІГІЇ ЯК ВИЯВ ПОВСЯКДЕННОЇ КОМУНІКАЦІЇ ВІРУЮЧИХ	95
<i>Н.В. Вандышева-Ребро.</i> ВЕЩИЗМ В КОНТЕКСТЕ УПРАВЛЕНИЯ И САМОУПРАВЛЕНИЯ ПОТРЕБНОСТЯМИ	99
<i>С.Ж. Верезомська.</i> ВПЛИВ МАС-МЕДІА НА ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ	102
<i>О.В. Горпинич.</i> КОМУНІКАТИВНОЕ ВЛИЯНИЕ: ПОНЯТИЕ И МЕХАНИЗМЫ	104
<i>С.А. Деписенко.</i> АСПЕКТЫ МЕНЕДЖМЕНТА В ИНТЕГРАЦИИ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ БИБЛИОТЕК	107
<i>І.Д. Єрвміна.</i> ФІЛОСОФСЬКО-СОЦІАЛЬНІ ПІДХОДИ ВИВЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ	109
<i>І.В. Киши.</i> СТАЛІЙ РОЗВИТОК: ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ТА РІЗНОМАНІТНІСТЬ ПІДХОДІВ	114
<i>Н.М. Ковтун.</i> ВОЛЬОВИЙ ХАРАКТЕР ТВОРЧОСТІ ОСОБИСТОСТІ ЯК ЕКЗИСТЕНЦІЙНА ОСНОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА	118
<i>О.М. Корнієнко.</i> ЕТНОСТЕРЕОТИПИ В МІЖЕТНІЧНОМУ СПІЛКУВАННІ	121
<i>А.В. Хизьняк.</i> МАССОВАЯ ПАНИКА КАК КОЛЛЕКТИВНОЕ СОЦИАЛЬНОЕ ДЕЙСТВИЕ: ВОЗМОЖНОСТИ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО ВОЗДЕЙСТВИЯ	123
<i>Е.В. Хизьняк.</i> ПОИСКИ НОВОГО КАЧЕСТВА СОЦИАЛЬНОЙ И МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОМУНІКАЦИИ ВО ВЗАИМОДЕЙСТВИИ ВЛАСТИ И СМИ	126
<i>А.О. Шевель.</i> СТАЛІЙ РОЗВИТОК В КОНТЕКСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ	130
<i>С.П. Домнич.</i> О РАССМОТРЕНИИ ПОДХОДОВ К ФИЛОСОФСКО-АНТРОПОЛОГИЧЕСКОМУ ПОНИМАНИЮ КОМУНІКАЦИИ В СОЦИОКУЛЬТУРНОМ ПРОСТРАНСТВЕ	135
<i>Я.О. Дьяченко.</i> ОРГАНИЗАЦИЯ БЕЗОПАСНОЙ СРЕДЫ ЖИЗНЕДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЧЕЛОВЕКА	139
<i>С.А. Колисник.</i> ПРИНЦИПЫ САМООРГАНИЗАЦИИ В ПОЗНАНИИ СОЦИАЛЬНЫХ СИСТЕМ	143
<i>Я.М. Попович.</i> САНКТУАРИЙ У КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРИ КАТОЛИЦЬКОГО ПАЛОМНИТВА	146
<i>Т.А. Козинцева.</i> СООТНОШЕНИЕ ОРГАНИЗАЦИЯ – ЛИЧНОСТЬ: ВОЗМОЖНОСТИ СМД-МЕТОДОЛОГИИ	150
<i>Е.Г. Братуль-Брушковский, Е.А. Виноградова.</i> ПЕРСПЕКТИВЫ РЕФОРМИРОВАНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ И УПРАВЛЕНИЕ ОБЩЕСТВОМ: РОССИЙСКИЙ ОПЫТ	152